

Türkad

Değiştirilen Yer Adlarının Yapı Bakımından İncelenmesi

Muhammet ŞEN¹ & Mehmet KARA²

ÖZET

Coğrafi yerlere veya yerleşim alanlarına verilen adları; köken, anlam ve yapı bakımından araştıran bilim dalına yer adı bilimi denir (Eren, 1966, s. 155). Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren millî olmayan, resmî işlerde ve haberleşmede karışıklığa yol açan ve halkın telâffuz özelliklerine uygun olmayan yer adları, Türkçe adlarla değiştirilmiştir. Bu araştırmada, yabancı dil ve köklerle adlandırılmış coğrafi yerlere verilen Türkçe yer adlarının yapı özelliklerini tespit etmek amaçlanmıştır. Araştırma düzeyine göre betimsel olan bu çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Değiştirilen yer adlarıyla ilgili yapılan arşiv taramasında 3708 sayılı Kararname, daha fazla veri sağladığı için, örneklem seçilmiştir. Bu Kararnamede geçen coğrafi terim kısaltmaları hakkında uzman görüşüne başvurulmuştur. Uzman görüşü doğrultusunda düzenlenen yer adları, yapı özelliklerine göre sınıflandırılmış ve her sınıftaki veri yüzde hesabı yapılarak sayısallaştırılmıştır. Bulgular, Türkiye Türkçesinin yapı özelliklerine göre açıklanmış ve ilgili araştırmalar kısmından yararlanılarak değerlendirilmiştir. Araştırmada, değiştirilen yer adlarının yapı bakımından türemiş ve birleşik olduğu; birleşik yapılı yer adlarının ise belirtisiz isim tamlaması ve sıfat tamlamasından oluştuğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yer Adı Bilimi, Yer Adlarının Gramer Yapıları, Kararname.

The Examination of Changed Place Names in Terms of Structure

ABSTRACT

The names given to geographical locations or residential areas; the branch of science that researches in terms of origin, meaning and structure is called earth science (Eren, 1966, p. 155). The place names, which are not national, cause confusion in official affairs and communication, and do not comply with the pronunciation characteristics of the people, have been replaced with Turkish names since the first years of the republic. It is aimed to determine the structure features of Turkish place names given to geographical places named with foreign language and roots in this study. The scanning model has been used in this study as descriptive according to the level of research. In the archive scan on the changed places names, Decree No. 3708 was chosen as a sample because of provided more data. Expert opinion was consulted on the geographical term abbreviations used in this decree. The place names arranged in line with the expert opinion were classified according to their structure features and the data in each class were digitized by calculating the percentage. The data, described by the structural features of Turkey Turkish and evaluated by using some related research. The place names changed in the research are derived in terms of structure and combined; it is concluded that the compound names of compound structures consist of nonspecific noun clause and adjective clause.

Key Words: Toponymy, Grammatical Structures of Place Names, Decree.

¹ Türkçe Öğretmeni, Millî Eğitim Bakanlığı, muhammet.sen@gazi.edu.tr

² Doç. Dr. Öğr. Üyesi, Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı. mehmeta@gazi.edu.tr

Giriş

Canlı ve cansız varlıkları, duygu ve düşünceleri, çeşitli durumları bildiren kelimelere ad denir (TDK, 2019, s. 23). İnsanlar, kullandıkları adlar sayesinde kendilerini ve çevrelerini hem tanımlayabilmiş hem de tanıtabilmiştir.

Toplumlar, ad alırken ve ad verirken inançlarından, gelenek ve göreneklerinden ve doğadaki tecrübelerinden yararlanmışlardır.

İslamiyet öncesi Türkler; Tanrı ve Tanrıça sıfatlarına sahip olduklarını düşündükleri varlıkların adlarını, devleti yönetme yetkisinin Tanrı tarafından verildiği inancına yönelik adları ve kötü ruhları korkutmak veya yanıltmak amacı taşıyan adları kullanmıştır (Râsonyi, 1993, ss. 22-25). İslamiyet'i kabul ettikten sonra da Türkler, inanca yönelik duyarlılıklarını devam ettirmiş, verdikleri adlarla yazgıyı bile etkileyebilecekleri düşüncesine sahip olmuştur (Örnek, 1995, s. 158).

Türkler, adı alınan varlığa benzeme isteğinden dolayı atalarının veya saygı duydukları kişilerin adlarını, güçlü hayvanlar ve sağlam nesnelere adlarını; yurt bilinci kazandırmak için boylarının ve doğdukları yerlerin adlarını; tabiatta yaptıkları gözlemler sonucunda da gök, dağ, deniz, mevsim, ay ve gün adlarını kullanmıştır (Kibar, 2005, ss. 103-116).

Türkler, yalnızca kendilerini değil, yaşadıkları coğrafyayı adlandırırken de kendi kültürlerinden ve deneyimlerinden yararlanmışlardır.

Türk toplulukları, en eski çağlardan beri arazi parçalarını adlandırıp belirtmede adeta bir coğrafyacı dikkati ile durmuştur. Dağları, yaylaları, gölleri, ırmakları, geçitleri, küçük arazi parçalarını, köy ve kentleri anlamlı bir şekilde adlandırmıştır (Eröz, 1984, s. 43).

Ana yurtlarından çeşitli sebeplerle farklı topraklara göç eden Türkler; göç ettikleri yerlere, o yerlerin kendilerine ait olduğunu gösteren adlar vermiştir. Bunu yaparken de ya ana yurtlarına duydukları özlem nedeniyle yeni yurtlarına eski yurtlarından adlar vermiş ya yurt edindikleri coğrafyayı kendi dilindeki sözcüklerle tekrar adlandırmış ya da yerleştikleri bu coğrafyanın adlarını Türkçenin biçim ve telaffuz özelliklerine uygun bir şekilde değiştirerek kullanmaya devam etmiştir (Yıldırım, 1984, ss. 164-166; Önder, 1984, s. 69).

1.1. Yer Adı Bilimi

Canlıların, nesnelere ve kavramların, kısacası çevremizde gördüğümüz ve algıladığımız her şeyin adıyla ilgilenen bilim dalına ad bilimi denir (Sakaoğlu, 2001, s. 9). Ad biliminin özel inceleme alanlarından biri olan yer adı bilimi; yer adlarını köken, anlam ve yapı bakımından açıklamaya çalışan bilim dalıdır (Eren, 1966, s. 155).

Tabiatta bulunan dağlar, tepeler, ovalar, vadiler, yamaçlar, sırtlar, mevkiiler, geçitler, denizler, göller, nehirler, dereler, çaylar vb. tabii adlar ve insan etkisiyle oluşturulan şehirler, kasabalar, köyler, mezralar, yaylaklar, kışlaklar vb. yerleşme adları yer adı biliminin araştırma konularına girer (Albayrak, 2004, ss. 8-9).

Yer adları; dil bilimi, tarih, coğrafya, antropoloji, sosyoloji, folklor gibi birçok disiplinin ilgilendiği bir çalışma alanıdır. Yapılan yer adı çalışmaları sayesinde dil tarihi, yerleşme tarihi ve ülkenin etnik yapısına ilişkin önemli bilgiler elde edilmektedir (Aksan, 2009, s. 101).

1.2. Türkiye'de Yer Adlarının Değiştirilmesi Süreci

Cumhuriyetin ilk yıllarında gayri millî özellik taşıyan, resmî işlerde ve haberleşmede karışıklığa yol açan ve halkın telâffuz özelliklerine uygun olmayan yer adları; kanun, kararname, tamim ve meclis-i umumiye-i vilayet kararlarıyla değiştirilmiştir (Resmî Ceride, 1925, S. 82, s. 1; Resmî Ceride, 1925, S. 119, s. 247; Muvahhid Zeki, 1927, s. 111; İdare, 1932, s. 286).

1936 yılında Vilayet İdaresi Kanununda yapılan düzenlemeyle il, kaza, nahiye ve köy adlarının hangi kurumlarca ve nasıl değiştirileceği resmîleşmiştir (Resmî Gazete, 1936, s. 6645). 1938 yılında bu Kanunda bir düzenleme daha yapılarak mühim mevki ve tabii arıza adlarının değiştirilmesi işlemleri de yasallaştırılmıştır (Resmî Gazete, 1938, s. 10110).

1940 yılında İçişleri Bakanlığının yayımladığı 8589 sayılı Genelgeyle valiliklerden, yabancı dil ve köklerden gelen yer adlarının belirlenmesi ve bu konuda düzenlenecek dosyaların Bakanlığa gönderilmesi istenmiştir (Gökçeer, 1984, s. 1; Tunçel, 2000, s. 27).

1941 yılında Vilayet İdaresi Kanununda il, kaza, nahiye, köy, mevki ve tabii arıza adlarının değiştirilmesi işlemleri tekrar düzenlenmiştir (Resmî Gazete, 1941, s. 929).

1949 yılında 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu yayımlanarak il, ilçe, bucak, köy, mühim mevki ve tabii arazi adlarının değiştirilmesi işlemleri düzenlenerek yeniden resmîleşmiştir (Resmî Gazete, 1949, s. 16429).

1956 yılında yer adlarını değiştirme çalışmalarını yürütmek amacıyla “Ad Değiştirme İhtisas Kurulu” kurulmuştur. Bu Kurul, 1957 yılında 4/9595 sayılı Bakanlar Kurulu kararı gereğince çalışmalarına başlamıştır (Gökçeer, 1984, s. 3).

1959 yılında İl İdaresi Kanununda yapılan düzenlemeyle bucak, köy, mühim mevki ve tabii arazi adlarını değiştirirken vilayetler idare heyetleriyle umumi meclislerin görüşlerinin alınacağı açıklanmıştır. Ancak Türkçe olmayan ve iltibasa meydan veren köy adlarının, ilgili vilayet daimî encümeninin görüşü alındıktan sonra, en kısa zamanda İçişleri Bakanlığınca değiştirileceği belirtilmiştir (Resmî Gazete, 1959, ss. 21672-21673).

1978 yılında tarihi değeri olan yer adlarının da değiştirildiği gerekçesiyle Ad Değiştirme İhtisas Kurulunun çalışmalarına son verilmiştir (Gökçeer, 1984, s. 3).

1983 yılında yer adlarının değiştirilmesi çalışmalarına Başbakanlıkça tekrar izin verilmiş ve “Ad Değiştirme Uzmanlar Kurulu” kurulmuştur. Bakanlar Kurulu “Ad Değiştirme Kurulu Kuruluş, Görev ve Çalışma İlke ve Usulleri Hakkında Yönetmelik” yayımlamıştır. Bu Yönetmelik; Türkçe olmayan, karışıklığa yol açan ve halkın duygularını inciten yer adlarının değiştirileceği; yabancı yer adlarının bire bir Türkçe karşılıklarının verilemeyeceği; verilecek yer adlarının o yerin topoğrafik özelliklerine uygun olacağı; tarihi yer adlarının aynen korunacağı; gereksiz yere uzatılmış yer adlarının harita yazımını ve üretimini güçleştirdiği için kısaltılacağı gibi maddeleri içermesi bakımından önemlidir (Resmî Gazete, 1983, ss. 10-12).

2004 yılında İçişleri Bakanlığı tarafından “Coğrafi Adlar Uzmanlar Kurulu” kurulmuştur. Bakanlık bu Kurulun kuruluş ve görevleriyle ilgili “Coğrafi Adlar Uzmanlar Kurulu Çalışma Esas ve Usullerine İlişkin Yönerge” yayımlamıştır. Bu Yönerge; ülkemiz sınırları içerisindeki ve Türk kültür coğrafyasındaki yer adları ile diğer ülkelerdeki coğrafi yerlerin Türkçe adlandırılması konusunda çalışmaların yapılacağı ve İçişleri Bakanlığınca adlar ve adlandırma konusunda önerilerde bulunulacağı; coğrafi yer adlarının belirlenmesine ilişkin şekil ve esasların oluşturulacağı; Türkiye’de, Türkçe konuşulan ülkelerde resmî ve özel nitelik taşıyan adların standartlaştırılacağı ve bunlarla ilgili kılavuzların yayımlanacağı; standartlaşmış coğrafi adların devletin, kamunun ve özel sektörün kullanıma sunulacağı gibi maddeleri içermesi bakımından önemlidir (İçişleri Bakanlığı, 2004).

1.3. Türkiye Türkçesinde Yapı Bakımından Kelimeler

Türkiye Türkçesinde kelimeler yapılarına göre basit, türemiş ve birleşik olmak üzere üç bölüme ayrılır:

1.3.1. Basit Kelime: Herhangi bir yapım eki almamış olan ve daha basit kök, ek ögelerine ayrılamayan kelimelerdir: çam, göz, kuş, bat-, kes-, ver- vb. (Korkmaz, 2003, s. 30).

1.3.2. Türemiş Kelime: Kelime kök ve gövdelerine getirilen eklerle yeni anlamlar kazanan kelimelerdir: demirci, güneşli, çağlayan, kurak, gezin-, serinle- vb. (Korkmaz, 2003, s. 31).

1.3.3. Birleşik Kelime: Yeni bir kavramı veya yeni bir nesneyi karşılamak üzere iki ya da daha çok kelimenin belirli şekil bilgisi kurallarına uyularak yeni bir anlam birliği oluşturacak biçimde bir araya getirilmesiyle kurulan kelimelerdir. Türkiye Türkçesinde birleşik kelimeler farklı şekillerde oluşturulabilir: Oğuz boyu, Kocatepe, boğazkesen, Adıyaman, gecekondur, dere tepe vb. (Korkmaz, 2003, ss. 137-142).

1.4. Türkiye Türkçesinde Tamlamalar

Türkiye Türkçesinde tamlamalar, isim tamlaması ve sıfat tamlaması olmak üzere iki bölüme ayrılır.

1.4.1. İsim Tamlaması

İyelik ekli bir isim unsurunun, iyeliğin işaret ettiği bir başka isim unsuruyla kurduğu kelime grubudur (Karahana, 2012, s. 42).

isim unsuru (+ ilgi hâli eki) + isim unsuru + iyelik eki = isim tamlaması

İsim tamlamaları; belirtili isim tamlaması ve belirtisiz isim tamlaması olmak üzere iki bölüme ayrılır.

1.4.1.1. Belirtili İsim Tamlaması: Birinci unsur ilgi hâli eki taşıyan isim tamlamasıdır: Türkiye'nin dağları, Ege'nin incisi, Cide'nin çeşmesi, Ordu'nun dereleri, Papazın Bağı vb. (Karahana, 2012, s. 43).

1.4.1.2. Belirtisiz İsim Tamlaması: Birinci unsurunda ilgi hâli eki bulunmayan isim tamlamasıdır: Ankara ili, İstanbul Boğazı, Konya Ovası, Dicle Irmağı, Gazi Mahallesi, Pınarbaşı vb. (Karahana, 2012, s. 44).

Beyşehir, Kadıköyü, Mektep Sokağı, Çiğdem Hanı, Hacettepesi, Kazovası, Koçhisarı, Topkapısı gibi belirtisiz isim tamlamasıyla kurulan bazı yer adlarının tamlanan ögesinin sonundaki iyelik ekinin (+I/ +U ve +sI/ +sU) düştüğü görülür. Bu düşüş kısmen birleşik ismi kısa söyleme eğiliminden kısmen de Batı dillerindeki isim tamlaması kalıbının dilimizi etkilemiş olmasından kaynaklanmaktadır (Ergin, 2011, s. 384; Karahana, 2012, s. 45; Korkmaz, 2003, s. 140).

1.4.2. Sıfat Tamlaması

Bir isim unsurunun bir sıfat unsuruyla nitelendiği veya belirtildiği kelime grubudur: Eskişehir, Kocatepe, Uzunköprü, Beşevler, İncesu vb. (Karahana, 2012, s. 48).

sıfat unsuru + isim unsuru = sıfat tamlaması

Yer adlarında doğu, batı, güney, kuzey, aşağı, yukarı, orta, iç, karşı, büyük, küçük vb. niteleyici sıfatlar bulunan birleşik isimler de sıfat tamlaması kalıbındadır: İç Anadolu, Batıkent, Karşıyaka, Aşağı Ayrancı, Büyükçalağlı vb. (Korkmaz, 2003, s. 141).

1.5. İlgili Araştırmalar

Literatürde, Türkçe yer adlarının yapı bakımından incelendiği çeşitli araştırmalar mevcuttur (Kurgun, 2002; Çelebi, 2007; Şahin, 2007; Ürün, 2009; Albayrak, 2011; Ada, 2012; Gök, 2013; Durna, 2013; Ceylan, 2018; Önal, 2018, Özyüksel, 2018).

Kurgun (2002) Denizli ilindeki yer adlarını incelediği doktora çalışmasında yer adlarının ad + coğrafi terim birleşmesinden oluştuğunu ve bu birleşmenin isim tamlaması veya sıfat tamlaması şeklinde gerçekleştiğini belirtmiştir. Çalışmasında Denizli ilindeki yer adlarının %73,78'inin isim tamlaması, %24,54'ünün sıfat tamlaması, %1,68'inin ise bilinmeyen yapıda olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Albayrak (2011) Ordu ilindeki yer adlarını incelediği yüksek lisans çalışmasında basit yer adlarında +CA ve +lAr çekim eklerinin; türemiş yer adlarında +CI, +cİğAz, +CIK, +ç, +II, +IIK isimden isim türetme eklerinin; -a, -AK, -AN, -gan, -(I)K, -la, -ma, -mak, -mAn, -r fiilden isim türetme eklerinin; -n- fiilden fiil türetme ekinin kullanıldığını tespit etmiştir. Birleşik yapılı yer adlarının ise belirtisiz isim tamlaması ve sıfat tamlamasından oluştuğu sonucuna ulaşmıştır.

Önal (2018) Batı Antalya'daki yer adlarını incelediği doktora çalışmasında türemiş yer adlarında +ak, +an, +at, +Az, +CA, +cAğIz, +cAk, +cel, +CX, +CXk, +dem, +daş, +dın, +dız, +gür, +XI, +(X)n, +ır, +Xş, +kan, +lA, +lek, +IX, +IXk, +uk, +mAn, +mık, +sal, +sXz, +tay, +uz, +z isimden isim türetme eklerinin; -(y)A, -Ak, -al/-l, -(y)An, -Az, -bik, -can, -cek, -ecek, -(X)ç, -ga, -GAn, -gıç, -GXn, -gur, -XcX, -X, -Xk, -(X)m, -(X)n, -(A)r/-(X)r, -Xş, -it, -mA, -mak, -mAz, -men, -mur, -p, sal, -tı, -vik fiilden isim türetme eklerinin; +A-, +lA- isimden fiil türetme eklerinin; -e-, -ır-, -it-, -n-, -ş-, -ul-, -ü- fiilden fiil türetme eklerinin

kullanıldığını tespit etmiştir. Birleşik yapıyı yer adlarının ise belirtisiz isim tamlaması, iyelik eki düşürülmüş isim tamlaması, sıfat tamlaması, sıfat fiil grubu, birleşik isim grubu, unvan grubu, isim + çekimli fiil grubu, bağlama grubu ve isnat grubundan oluştuğu sonucuna ulaşılmıştır.

1.5. Amaç ve Önem

Bu araştırmada, yabancı dil ve köklerle adlandırılmış coğrafi yerlere verilen Türkçe yer adlarının yapı özelliklerini tespit etmek amaçlanmıştır. Yabancı dil ve köklerle adlandırılmış coğrafi yerlere verilen Türkçe yer adlarının yapı özelliklerinin tespit edilmesi, Türkçe yer adlarındaki genel yapı özelliklerinin, karışıklığa sebep olan yapı özelliklerinin ve yapı-anlam ilişkisinin belirlenmesi açısından ilgili alanyazına katkı sağlayacaktır.

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma düzeyine göre betimsel olan bu çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Betimsel araştırmalarda ele alınan durum, olabildiğince eksiksiz ve dikkatli bir şekilde tanımlanır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2017, s. 24). Tarama modeli ise geçmişte ya da hâlen var olan bir durumun var olduğu şekliyle betimlendiği modeldir. Tarama modelinde araştırmacı, konu edindiği nesneyi ya da bireyi doğrudan inceleyebileceği gibi önceden tutulmuş çeşitli kayıtlardan da yararlanabilir. Önemli olan bilinmek istenen durumun gözlenip belirlenebilmesidir (Karasar, 1991, s. 77).

2.2. Evren Örneklem

Türkiye’de değiştirilen yer adlarıyla ilgili T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivlerinde yapılan araştırmada çeşitli il, ilçe, nahiye, köy, mevki, istasyon vb. yer adlarının değiştirildiği tespit edilmiştir. Yer adlarının toplu bir şekilde değiştirilmesiyle ilgili şu evrene ulaşılmıştır:

Tablo 1. İllere Göre Değiştirilen Yer Adlarının Sayısı

Kararname Numarası	İllere Göre Değiştirilen Yer Adlarının Sayısı	Değiştirilen Yer Adlarının Toplam Sayısı
1104	Balıkesir (29)	29
2521	Konya (1), Malatya (1), Manisa (1)	3
2690	Adana (4), Adıyaman (6), Ağrı (2), Amasya (4), Ankara (4), Antalya (3), Artvin (8), Aydın (1), Balıkesir (1), Bingöl (8), Bitlis (9), Bolu (1), Burdur (3), Bursa (1), Çanakkale (2), Çankırı (1), Denizli (1), Elazığ (6), Erzincan (10), Erzurum (6), Giresun (2), Gümüşhane (2), Hakkâri (6), Hatay (5), İstanbul (3), Kars (7), Kastamonu (3), Kırklareli (2), Kocaeli (2), Konya (9), Malatya (3), Manisa (3), Maraş (1), Mardin (7), Muğla (3), Muş (5), Nevşehir (2), Niğde (2), Ordu (3), Rize (1), Samsun (4), Siirt (12), Sivas (9), Tokat (3), Trabzon (2), Tunceli (18), Urfa (5), Van (8), Yozgat (1), Zonguldak (2)	216
3427	Diyarbakır (8), Gaziantep (1), Isparta (3), İçel (2), İzmir (3), Kayseri (3)	20
3708	Çanakkale [Bozcaada (12), İmroz (350)]	362
4371	Kırklareli (2), Muğla (1), Erzurum-Muş (2), Zonguldak (2), Balıkesir (1), Siirt (2), Bursa (1)	11
7349	Ağrı (12), Artvin (49), Bitlis (39), Hakkâri (83), Kars (16), Van (89), Siirt (61), Amasya (5), Samsun (7), Giresun (7), Çankırı (1), Çorum (1), Kırşehir (3), Yozgat (2), Nevşehir (1), Ordu (1), Maraş (5), Sivas (15)	397
8479	Adana (18), Afyon (3), Antalya (15), Burdur (9), Çanakkale (7), Edirne (9), Erzincan (19), Eskişehir (4), Isparta (8), Kayseri (17), Konya (13), Sinop (1)	123
9874	Ankara (12), Bilecik (3), Bingöl (45), Bursa (4), Erzurum (165), Eskişehir (1), Kocaeli (1), Manisa (2), Sakarya (21), Uşak (7)	261
14897	Bolu (14)	14
16301	Bilecik (48), Bolu (51), Bursa (8), Çanakkale (9), Erzincan (21), Hatay (102), İçel (3), Manisa (79), Sinop (1), Uşak (37)	359
18034	Amasya (91), Ankara (43), Bilecik (2), Bursa (267), Eskişehir (74), Kırklareli (45), Kütahya (279), Manisa (13), Ordu (104), Sakarya (8)	926

Tablo 1 incelendiğinde Çanakkale ilinden, değiştirilen yer adları sayısı bakımından, daha fazla veri elde edilebildiği için 3708 sayılı Kararname örneklem seçilmiştir.

2.3. Verilerin Toplanması

Doküman tekniği resmî ya da özel kayıtların toplanması, sistematik olarak incelenmesi ve değerlendirilmesinde yararlanılan bir veri toplama aracıdır (Ekiz, 2013, s. 70). Araştırma belgeleri T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivlerinden elde edildiği için bu çalışmada veri toplama tekniklerinden doküman tekniği kullanılmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

3708 sayılı Kararnamedeki coğrafi terim kısaltmaları hakkında Harita Genel Müdürlüğünün Teknik Hizmetler Başkanlığından uzman görüşü alınmıştır (Ek-1). Bu görüş doğrultusunda düzenlenen yer adları yapı özelliklerine göre sınıflandırılmış ve her sınıftaki veri yüzde hesabı yapılarak sayısallaştırılmıştır.

3. Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde 3708 sayılı Kararnameyle verilen Türkçe yer adları, yapı özelliklerine göre tablolaştırılarak yorumlanmıştır.

Tablo 2. Kelime Sayıları Bakımından Yer Adları

	f	%
Tek Kelimededen Oluşan Yer Adları	12	3,31
İki Kelimededen Oluşan Yer Adları	266	73,48
Anlamca İki Yapıca Üç Kelimededen Oluşan Yer Adları	84	23,20

Tablo 2'ye göre yer adlarının büyük bir çoğunluğu iki kelimededen (%73,48) oluşmuştur. Anlamca iki, yapıca üç kelimededen oluşan yer adlarının oranı %23,20; tek kelimededen oluşan yer adlarının oranı ise %3,31'dir.

Tablo 3. Yapı Bakımından Yer Adları

	f	%
Türemiş Yapılı Yer Adları (Ek 2)	12	3,31
Birleşik Yapılı Yer Adları	350	96,68

Tablo 3'e göre birleşik yapıli yer adları (%96,68), türemiş yapıli yer adlarından (%3,31) daha fazla kullanılmıştır. Ayrıca tablodan, basit yapıli yer adlarının kullanılmadığı anlaşılmaktadır.

Değiştirilen yer adlarında kullanılan başlıca ekler şunlardır:

1. -(y)AcAK

Gelecek zaman ekidir. Fiilden kalıcı ad yapmıştır: Bakacak Deresi, Bakacak Sırtı, Bakacak Tepesi (Gülensoy, 2011, s. 105).

2. -(y)An

a. Sıfat-fiil ekidir: Aygören Tepe, Esentepe, Günbatan Tepe, Sesveren Dere, Yelkesen Tepe.

b. Fiilden kalıcı ad yapmıştır: Kayaören Tepesi.

3. +CA

a. Sıfatlara ve sıfat olarak kullanılan sözcüklere gelerek eklendiği kelimeye "oldukça" anlamı katan, benzerlik ve azlık işlevinde kullanılan küçültme sıfatları türetir: Alaca Dere, Çatalca Mevki, Düzce Mevki, Eğrice Mevki, Güneyce Tepe, Ortaca Mevki, Sivrice Tepe, Yarımca Tepe (Korkmaz, 2003, s. 36).).

b. Nitelik sıfatlarından veya adlardan +CA ekiyle yapılan küçültme sıfatları, ekteki işlev yayıflamasından sonra, kendisinde o sıfatın gösterdiği niteliği taşıyan türlü cins adları türetir. Sıfatlardan türetilen adlardan çoğu da yer adlarıdır: Delice Mevkii, Delice Sırtı, Gökçe Deresi, Gökçe Mevkii, Güzelce Koyu, Sivrice Deresi, Sivrice Tepesi (Korkmaz, 2003, s. 38).

4. +CAk

Adlara eklenen +CAk eki yer adı türetir: Kuyucak Deresi, Olucak Çeşmesi, Olucak Deresi, Soğucak Mevkii, Soğucak Sırtı, Soğucak Tepesi (Korkmaz, 2003, s. 40).

5. +CI / +CU

+CI / +CU eki, yalnız başına veya +lAr çokluk ekiyle genişletilmiş olarak, eklendiği ada meslek veya uğraşı anlamı katan semt, mahalle, cadde, köy gibi yer adları türetir: Boyacı Mevkii (Korkmaz, 2003, s. 42).

6. +CIk / +CUk

a. Adlara eklenen +CIk/+CUk eki yer adı türetir: Ağıcık Tepesi, Alancık Mevkii, Alancık Tepesi, Aydınıcık Burnu, Ayvacık Mevkii, Ayvacık Tepesi, Çevrecik Tepesi, Damlacık Köprüsü, Doğancık Tepesi, Esencik Deresi, Esencik Mevkii, Esencik Tepesi, Gelincik Tepesi, Gözecik Mevkii, Kavacık Deresi, Kayacık Mevkii, Kayacık Tepesi, Kırancık Tepesi, Konacık Mevkii, Konacık Tepesi, Kuzucuk Mevkii, Meşecik Mevkii, Sığırcık Deresi, Sığırcık Mevkii, Sığırcık Tepesi, Tekecik Mevkii, Yakacık Burnu, Yakacık Mevkii, Yakacık Tepesi (Korkmaz, 2003, s. 43).

b. Adlardan küçültme işlevi ile daha çok sıfat niteliğinde olan küçültme adları türetir: Ovacık Mevki (Korkmaz, 2003, s. 43).

7. +la

Yer, arazi adları türetir: Kumla Deresi, Kumla Mevkii (Korkmaz, 2003, ss. 49-50).

8. +lAr

+lAr eki bir işletme ekidir. Yalın ya da +cI'lı adlara getirilerek semt, mahalle, köy, ilçe gibi yer adları oluşturur: Avcılar Mevkii, Bağlar Tepesi, Beşevler Deresi, Beşevler Mevkii, Damlar Deresi, Değirmenler Mevkii, Doğanlar Deresi, Yağızlar Mevkii, Zeybekler Limanı (Korkmaz, 2003, s. 52).

9. +II / +IU

a. Adlardan (bazen de sıfatlardan) "sahip olma, üzerinde bulundurma, o özelliği taşıma, ilgili olma" anlamlarında sıfatlar türetir: Ballı Dere, Bölüklü Mevki, Budaklı Tepe, Çiçekli Dere, Çiçekli Mevki, Çörekli Tepe, Dikenli Dere, Dikenli Mevki, Doğanlı Tepe, Gedikli Mevki, Heybeli Tepe, Işıklı Dere, Işıklı Tepe, Kargalı Dere, Kırmalı Mevki, Kısıklı Mevki, Köklü Tepe, Kuşlu Mevki, Kuşlu Sırt, Kütüklü Mevki, Mutlu Dere, Mutlu Tepe, Oluklu Dere, Özlü Mevki, Sekili Mevki, Söğütlü Dere, Sürmeli Mevki, Sürmeli Tepe, Tabanlı Tepe, Taraklı Mevki, Taşlı Dere, Tekneli Mevki, Tokmaklı Tepe, Uğurlu Tepe, Üzümlü Mevki, Yağlı Dere, Yarlı Dere (Korkmaz, 2003, s. 54).

b. Adlardan yer adı türetir: Bayramlı Tepesi, Erdemli Mevkii, Uysallı Mevkii (Korkmaz, 2003, s. 54).

10. +II-cA / +IU-cA

a. Adlardan sıfatlar türetir: Ballıca Mevki, Çamlıca Tepe, Dallıca Mevki, Kaşlıca Tepe, Kumluca Dere, Kumluca Mevki, Kuşluca Tepe, Küllüce Tepe, Küplüce Mevki, Mutluca Dere, Otluca Tepe, Özlüce Dere, Sütlüce Mevki, Taşlıca Tepe, Topluca Sırt, Tüylüce Tepe, Ünlüce Tepe.

b. II / +IU ekiyle kurulmuş adlar +cA ekiyle genişletilerek yer adları türetir: Özlüce Mevkii, Özlüce Tepesi, Yaylıca Deresi, Yaylıca Limanı, Yellice Mevkii, Yellice Tepesi (Korkmaz, 2003, s. 54).

11. +IIk / +IUk

a. Bir nesnenin toplu olarak bulunduğu yeri gösteren adlar türetir: Çamlık Burnu, Yoncalık Tepesi, Zeytinlik Mevkii (Korkmaz, 2003, s. 56).

b. Tahsis, bulunma anlamı veren sıfatlar türetir: Aralık Mevki, Aydınlık Tepe, Beylik Dere, Gölgecik Dere, Taşlık Sırt (Korkmaz, 2003, s. 56).

Tablo 4. Kuruluş Özellikleri Bakımından Birleşik Yapılı Yer Adları

	f	%
Belirtisiz İsim Tamlamasından Oluşan Yer Adları (Ek 3)	210	60
Sıfat Tamlamasından Oluşan Yer Adları (Ek 4)	140	40

Tablo 4'e göre belirtisiz isim tamlamasından oluşan yer adları (%60), sıfat tamlamasından oluşan yer adlarından (%40) daha fazla kullanılmıştır.

Tablo 5. Anlamca İki, Yapıca Üç Kelimeden Oluşan Yer Adlarının Tamlayan Unsurlarının Kuruluş Özellikleri

	f	%
Tamlayan Unsuru Belirtisiz İsim Tamlamasından Oluşan Yer Adları	19	22,61
Tamlayan Unsuru Sıfat Tamlamasından Oluşan Yer Adları	59	70,23
Tamlayan Unsuru Sıfat-Fiil Grubundan Oluşan Yer Adları	5	5,95
Tamlayan Unsuru İsim + Çekimli Fiil Grubundan Oluşan Yer Adları	1	1,19

Tablo 5'e göre anlamca iki, yapıca üç kelimeden oluşan yer adlarının tamlayan unsurlarının büyük bir çoğunluğu sıfat tamlamasından (%70,23) oluşmuştur. Bu kelime grubunu sırasıyla %22,61 ile belirtisiz isim tamlaması; %5,95 ile sıfat-fiil grubu; %1,19 ile isim + çekimli fiil grubu takip etmiştir.

4. Sonuç ve Öneriler

4.1. Sonuçlar

Yabancı dil ve köklerle adlandırılmış coğrafi yerlere, 3708 sayılı Kararnameyle, verilen Türkçe yer adlarının yapı özelliklerini tespit etmeyi amaçlayan bu çalışmadan elde edilen sonuçlar, bu alanda daha önceden yapılmış çalışmalardan elde edilen sonuçlarla benzerlik göstermektedir.

Çalışmada, değiştirilen yer adlarının büyük bir çoğunluğunun iki veya üç kelimeden oluştuğu tespit edilmiştir. Coğrafi yerlere verilen tek adın o yeri tam anlamıyla karşılayamaması ve ad + coğrafi terim birleşmesi bu durumun temel sebepleridir.

Tek kelimeden oluşan yer adlarının tamamı türemiş yapıdadır. Bu durum genellikle yer adlarına getirilen +II/-IU, +CA, +CAk, +CIk/+CUk vb. eklerin coğrafi terimin görevini karşılamasıyla ilgilidir.

Değiştirilen yer adlarında; -(y)AcAK, -(y)An, +CA, +CAk, +CI/+CU, +CIk/+Cuk, +la, +lAr, +II/+IU, +II-cA/+lu-cA, +IIk/+IUk gibi eklendikleri kelimelere yer adı anlamı kazandıran çeşitli ekler kullanılmıştır. Bu ekler, Türkçenin yer adı türetme zenginliğini göstermesi açısından önemlidir.

Değiştirilen yer adlarındaki ad + coğrafi terim birleşmesinin %60'ı belirtisiz isim tamlamasından oluşmuştur. Bu durum belirtisiz isim tamlamasının birleşik isimler kurmaya elverişli olmasından kaynaklanmaktadır.

Aynı coğrafi yeri aynı sözcüklerle karşılayan, belirtisiz isim tamlaması şeklinde kurulmuş yer adları vardır (Kayabağ Deresi - Kayabağ Deresi). Bu tür yer adları çeşitli karışıklıklara yol açabilir.

Farklı coğrafi yerleri aynı sözcüklerle karşılayan, belirtisiz isim tamlaması şeklinde kurulmuş yer adları vardır (Gökçe Deresi - Gökçe Mevkii). Bu yer adları genellikle aynı bölgede yer alarak geniş bir alanı kapsayan coğrafi yerlere verilmiştir.

Çobantepe(si), Değirmendere(si), Erenyurt(u), Gültepe(si), Kargatepe(si) gibi bazı belirtisiz isim tamlaması şeklinde kurulmuş yer adlarındaki iyelik ekinin düştüğü tespit edilmiştir. Bu durum genellikle yer adını kısa söyleme eğiliminden kaynaklanmaktadır.

Eğer Sırtı, Horoz Tepesi, Kuş Burnu gibi belirtisiz isim tamlaması şeklinde kurulmuş yer adları, karşıladıkları coğrafi yerle anlam açısından güçlü ilişkiler barındırır. Bu yer adları, verildikleri coğrafi yerin topoğrafik özelliklerini yansıtmaları açısından da önemlidir.

Değiştirilen yer adlarındaki ad + coğrafi terim birleşmesinin %40'ı sıfat tamlamasından oluşmuştur. Bu durum, coğrafi terimin sıfatla nitelemesi veya belirtilmesiyle ilgilidir.

Aynı coğrafi yeri aynı sözcüklerle karşılayan, sıfat tamlaması şeklinde kurulmuş yer adları vardır (Ortaca Mevki - Ortaca Mevki). Bu tür yer adları çeşitli karışıklıklara yol açabilir.

Farklı coğrafi yerleri aynı sözcüklerle karşılayan, sıfat tamlaması şeklinde kurulmuş yer adları vardır (Baş Dere - Baş Tepe). Bu yer adları, belirtisiz isim tamlamasında olduğu gibi aynı bölgede yer alarak geniş bir alanı kapsayan coğrafi yerlere değil, farklı bölgelerdeki benzer özelliklere sahip coğrafi yerlere verilmiştir.

Aynı sözcüklerin tamlanan unsurlarının farklı özellikte yazılmasıyla sıfat tamlaması şeklinde kurulmuş yer adları vardır (Gökdere - Gök Dere). Bu tür yer adlarının ayırt edilebilirliği düşüktür.

Arslan Dere, Açma Tepe, Bardak Tepe, Yumurta Tepe gibi bazı sıfat tamlamalarının tamlayan unsurlarında isim kullanılmıştır. Bu durum, isimlerin coğrafi terimle benzerlik ilişkisi kurmasıyla ilgilidir.

Sıfat tamlaması şeklinde kurulan bazı yer adları, coğrafi yerin topoğrafik özelliklerini yansıtmamaktadır (Yalnızadam).

Aynı sözcük bazı tamlamalarda isim olarak kullanılırken bazı tamlamalarda sıfat olarak kullanılmıştır. "Sivrice Tepesi" ve "Sivrice Deresi" 1/25.000 ölçekli haritada aynı bölgede yer alarak geniş bir alanı kapsadığı için belirtisiz isim tamlaması olurken "Sivrice Tepe" 1/25.000 ölçekli haritada farklı bölgede yer alarak dar bir alanı kapsadığı için sıfat tamlaması olmuştur.

Anlamca iki, yapıcı üç kelimededen oluşan yer adlarının tamlayan unsurlarının büyük bir çoğunluğu belirtisiz isim tamlaması ve sıfat tamlamasından oluşmuştur. Tamlayan unsurunda sıfat fiil grubu ve isim + çekimli fiil grubu bulunan yer adları da vardır.

4.2. Öneriler

1. Coğrafi terim kısaltmalarından "Mvk." kısaltması hem "Mevki" hem "Mevkii", "D." kısaltması hem "Dere" hem "Deresi", "T." kısaltması hem "Tepe" hem "Tepesi", "Sr." kısaltması hem "Sırt" hem "Sırtı", "Lm." kısaltması hem "Liman" hem "Limani" şeklinde okunabilmektedir. Bu durum yer adlarının tamlama özelliklerinin belirlenmesinde karışıklığa yol açmaktadır. Coğrafi terimlerin kısaltmaları, bu karışıklığı önlemek adına, yer adlarının tamlama özelliklerini yansıtacak biçimde yapılmalıdır. Örneğin "Mvk." kısaltması "Mevki"nin kısaltması olurken "Mvki." kısaltması "Mevkii"nin kısaltması olabilir.

2. Aynı sözcüklerden ve aynı yapı özelliklerinden oluşan yer adları karışıklığa sebep olacağı için yer adı verilirken farklı sözcükler ve farklı yapı özellikleri kullanılmalıdır.

3. Yer adlarında coğrafi yerle anlam açısından güçlü ilişkiler bulunan tamlamalar kullanılmalıdır.

4. Yer adı verilirken coğrafi yerin betimlenmesinden uzak tamlamalar kullanılmamalıdır.

5. Harita yazımını ve üretimini güçleştireceği için yer adlarında uzun tamlamalar kullanılmamalıdır.

6. İyelik eki düşmüş isim tamlamasıyla kurulan yer adlarında düşen iyelik ekleri parantez içinde verilmelidir

7. Yer adlarında yabancı sözcükler ve yapılar kullanılmamalıdır.

8. Yer adları, coğrafi terim kısaltması yapılmadan, ilgili kurumlarca arşivlenmelidir.

Kaynaklar

- 5442 Sayılı İl İdaresi Kanununun İkinci Maddesinin (D) Fıkrasının Değiştirilmesi Hakkında Kanun (1959). T.C. Resmî Gazete. Yayın Tarihi: 21 Mayıs 1959. Sayısı: 10210. Numarası: 7267.
- Ad Değiştirme Kurulu Kuruluş, Görev ve Çalışma İlke ve Usulleri Hakkında Yönetmelik (1983). T.C. Resmî Gazete. Yayın Tarihi: 21 Şubat 1983. Sayısı: 17966. Numarası: 83/5935.
- Ada, E. (2012). Eskişehir ili yer adları. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Adliye Vekalet-i Celilesinden Ta'mimler (1925). Resmî Ceride. Yayın Tarihi: 17 Haziran 1925. Sayısı: 119.
- Aksan, D. (2009). *Her yönüyle dil ana çizgileriyle dilbilim* (3. cilt). Ankara: TDK.
- Albayrak, O. (2011). Ordu ilinin resmi kaynaklarındaki yer adları üzerine incelemeler. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ordu.
- Albayrak, R. (2004). *Toponim teknikleri ve Kafkasya-Borçalı yer adları*. Ankara: Berikan.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Ceylan, U. (2018). Osmaniye ili yer adları üzerine bir dil incelemesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Coğrafi Adlar Uzmanlar Kurulu Çalışma Esas ve Usullerine İlişkin Yönerge (2004). T.C. İçişleri Bakanlığı. Yayın Tarihi: 15 Temmuz 2004. Numarası: 4431.
- Çelebi, Ü. (2007). Sakarya ili yerleşim yerleri adları. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Durna, M. (2013). Yozgat yer adları üzerine bir inceleme. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Ekiz, D. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı.
- Eren, H. (1966). *Yer adlarımızın dili*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Ergin, M. (2011). *Türk dil bilgisi*. İstanbul: Bayrak.
- Eröz, M. (1984). Sosyolojik yönden Türk yer adları. *Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri*. Ankara: Başbakanlık Basımevi.
- Gök, A. N. (2013). Kahramanmaraş ili yer adları ve tasnifi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kars.
- Gökçeer, F. (1984). İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürü Fikri Gökçeer'in konuşması. *Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri*. Ankara: Başbakanlık Basımevi.
- Gülensoy, T. (2011). *Türkiye Türkçesindeki Türkçe sözcüklerin köken bilgisi sözlüğü (A-N)*. Ankara: TDK.
- Gülensoy, T. (2011). *Türkiye Türkçesindeki Türkçe sözcüklerin köken bilgisi sözlüğü (O-Z)*. Ankara: TDK.
- İl İdaresi Kanunu (1949). T.C. Resmî Gazete. Yayın Tarihi: 18 Haziran 1949. Sayısı: 7236. Numarası: 5442.
- Karahan, L. (2012). *Türkçede söz dizimi*. Ankara: Akçağ.
- Karasar, N. (1991). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Sanem Matbaacılık.
- "Kırk Kilise" İsminin "Kırklareli"ne Tahvili Hakkında Kânun (1925). Resmî Ceride. Yayın Tarihi: 14 Ocak 1925. Sayısı: 82. Numarası: 537.
- Kibar, O. (2005). *Türk kültüründe ad verme*. Ankara: Akçağ.

- Korkmaz, Z. (2003). *Türkiye Türkçesi grameri*. Ankara: TDK.
- Kurgun, L. (2002). Denizli ili yer adları. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Muvahhid Zeki. (1927). *Artvin vilâyeti hakkında ma'lûmât-ı umûmiye*. İstanbul: Şirket-i Mertebîye Matbaası.
- Önal, A. G. (2018). Batı Antalya yer adları. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Önder, M. (1984). Anadolu şehir adları üzerine efsânelerin oluşumu. *Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri*. Ankara: Başbakanlık Basımevi.
- Örnek, S. V. (1995). *Türk halkbilimi*. Ankara: Türk Hava Kurumu Basımevi.
- Özyüksel, S. (2018). Mardin Kızıltepe İlçesi Yer Adları Üzerine Bir Dil İncelemesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Rásonyi, L. (1993). *Tarihte Türklük*. Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları.
- Sakaoğlu, S. (2001). *Türk ad bilimi*. Ankara: TDK.
- Şahin, İ. (2007). Türkçe yer adlarının yapısı üzerine. *Ankara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 32, 1-14.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri. 1104 Sayılı Kararname. Yayımlanma Tarihi: 04 Haziran 1962. Numarası: 030 11 1 - 291 15 18.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri. 2521 Sayılı Kararname. Yayımlanma Tarihi: 19 Aralık 1963. Numarası: 080 18 0 - 174 64 20.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri. 2690 Sayılı Kararname. Yayımlanma Tarihi: 26 Haziran 1964. Numarası: 030 11 1 - 305 20 10.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri. 3427 Sayılı Kararname. Yayımlanma Tarihi: 21 Mayıs 1965. Numarası: 030 11 1 - 312 14 7.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri. 3708 Sayılı Kararname. Yayımlanma Tarihi: 15 Eylül 1965. Numarası: 030 11 1 - 314 27 14.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri. 4371 Sayılı Kararname. Yayımlanma Tarihi: 13 Mayıs 1966. Numarası: 030 11 1 - 319 22 17.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri. 7349 Sayılı Kararname. Yayımlanma Tarihi: 19 Haziran 1969. Numarası: 030 11 1 - 345 27 1.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri. 8479 Sayılı Kararname. Yayımlanma Tarihi: 24 Temmuz 1970. Numarası: 030 11 1 - 355 30 17
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri. 9874 Sayılı Kararname. Yayımlanma Tarihi: 01 Eylül 1971. Numarası: 030 11 1 - 369 45 15.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri. 14897 Sayılı Kararname. Yayımlanma Tarihi: 06 Haziran 1975. Numarası: 030 11 1 - 412 32 4.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri. 16301 Sayılı Kararname. Yayımlanma Tarihi: 11 Haziran 1976. Numarası: 030 11 1 - 428 31 15.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri. 18034 Sayılı Kararname. Yayımlanma Tarihi: 11 Nisan 1977. Numarası: 030 11 1 - 443 29 7.
- TDK (2019). *Türkçe sözlük*. Ankara: TDK.
- Tunçel, H. (2000). Türkiye'de ismi değiştirilen köyler. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2), 23-34.
- Ürün, B. (2009). Iğdır ve Ardahan illerinin yer adları ve tasnifi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kars.

- Van'daki "Saray" Kazası İsminin "Kâzım Paşa"ya Tedbili Hakkında Kararname (1932). İdâre. Yayım Tarihi: 02 Mart 1932. Sayısı: 48. Numarası: 12333.
- Vilayet İdaresi Kanununun 2'nci ve 71'inci Maddelerini Değiştiren Kanun (1936). T.C. Resmî Gazete. Yayım Tarihi: 16 Haziran 1936. Sayısı: 3331. Numarası: 3001.
- Vilayet İdaresi Kanununun 2'nci ve 71'inci Maddelerini Değiştiren 3001 Sayılı Kanunun Birinci Maddesini Tadil Eden Kanun (1938). T.C. Resmî Gazete. Yayım Tarihi: 28 Haziran 1938. Sayısı: 3945. Numarası: 3451.
- Vilayet İdaresi Kanununun İkinci ve Yetmiş Birinci Maddelerini Değiştiren Kanun (1941). T.C. Resmî Gazete. Yayım Tarihi: 15 Mayıs 1941. Sayısı: 4809. Numarası: 4025.
- Yıldırım, D. (1984). Coğrafya'dan Vatan'a geçiş ve Vatan ile göç ediş problemi. *Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri*. Ankara: Başbakanlık Basımevi.

Ek 2. İlgili Doküman Talebi

T.C.
MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI
Harita Genel Müdürlüğü
Teknik Hizmetler Başkanlığı

Sayı : 34653/69-112.01.01-E.411910
Konu : Muhammet ŞEN'in Doküman Talebi

12 Temmuz 2019

Sayın Muhammet ŞEN

İlgi : Muhammet ŞEN'in 28.06.2019 tarihli dilekçesi.

Muhammet ŞEN tarafından; Ankara'nın Çamlıdere ilçesinde Türkçe öğretmeni olarak görev yaptığı ayrıca Gazi Üniversitesinde Türkçe eğitimi üzerine yüksek lisans eğitimine devam ettiği belirtilerek, yer adlarıyla ilgili yapmakta olduğu çalışmada kullanılmak üzere haritalardaki kısaltma ve yer adlarının yazım biçimleriyle ilgili doküman talebi ilgi ile bildirilmiştir.

Bu kapsamda; harita üretiminde kullanılan "Kartografik Vektör ve Sayısal Harita Yazı Kuralları El Kitabı"nın talebinizi karşılayacağı değerlendirilerek Ek-1'de gönderilmiştir. Rica ederim.

e-İmza

Mustafa ATA
Mühendis Albay
Harita Genel Müdürü a.
Tek.Hiz.Bşk.

Ek : Kartografik Vektör ve Sayısal Harita Yazı Kuralları El Kitabı (10 sayfa)

GÖVENLİ
ELEKTRONİK İMZALI
ASLI İLE AYRILMIŞ
16.07.2019
Funda KARAKUŞ
De.Me.
Ms: 2003-Çn: 95

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu çerçevesinde bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.
Evrak Doğrulama Kodu : NHONFMPOXEAPYAZAHÇZ Evrak Adresi: www.turkiye.gov.tr/msb-ehys (TSK için https://dogrulama.msb.bak)
HARITA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ÇEBECİ/ANKARA Bilgi için: Çilem KARAGÖZ
(0312) 595 2222 Uzman
(0312) 320 1495 Telefon No:(312) 595 22 26
E-Posta:yurtici.iliskiler@harita.gov.tr

Ek 2. Türemiş Yer Adları³

Belen (Bel+en)	Çanaklı [Çan+(a)k+lı]	Çavuşlu [Çaw+(uş)+lu]	Gümüşlü (Kü-m-üş-lü)
Güvem (Gök+em)	Güzelce (Göz+el+ce)	Kuyucak (Kuyu+cak)	Örencik (Ör+en+cik)
Sivrice (Süw-ri+ce)	Teknecik (Tekne+cik)	Yakacık (Ya+k+a+cık)	Yayıklı [Ya+y+(ı)k+lı]
TOPLAM			12

Ek 3. Belirtisiz İsim Tamlamasıyla Kurulan Yer Adları

Acıkaya Tepesi (Acı+kaya=S.T.)	Ağılcık Tepesi	Akbaş Tepesi (Ak+baş=S.T.)	Akbayır Mevkii (Ak+bayır=S.T.)
Akçiçek Deresi (Ak+çiçek=S.T.)	Akdere Mevkii (Ak+dere=S.T.)	Akdiken Tepesi (Ak+diken=S.T.)	Aksu Deresi (Ak+su=S.T.)
Aktaş Tepesi (Ak+taş=S.T.)	Akyazı Mevkii (Ak+yazı=S.T.)	Alancık Mevkii	Alancık Tepesi
Alancık Tepesi	Alataş Mevkii (Ala+taş=S.T.)	Alataş Tepesi (Ala+taş=S.T.)	Aratepe Mevkii (Ara+tepe=S.T.)
Ardıç Tepesi	Atış Deresi	Atmaca Tepesi	Avçılar Mevkii
Aydıncık Burnu	Ayvacık Mevkii	Ayvacık Tepesi	Bağlar Tepesi
Bakacak Deresi	Bakacak Sırtı	Bakacak Tepesi	Balaban Tepesi
Başak Tepesi	Bayram Tepesi	Bayramlı Tepesi	Belen Tepesi
Beşevler Deresi (Beş+evler=S.T.)	Beşevler Mevkii (Beş+evler=S.T.)	Boğa Deresi	Boğa Tepesi
Boyacı Mevkii	Bozdere Mevkii (Boz+dere=S.T.)	Bozyazı Mevkii (Boz+yazı=S.T.)	Böğürtlen Tepesi
Çakır Deresi	Çakır Tepesi	Çalburun Mevkii (Çal+burun=S.T.)	Çalı Tepesi
Çalkaya Mevkii (Çal+kaya=S.T.)	Çalkaya Tepesi (Çal+kaya=S.T.)	Çamardı Deresi (Çam+ardı=B.İ.T)	Çamiçi Deresi (Çam+ardı=B.İ.T)
Çamiçi Mevkii (Çam+ardı=B.İ.T)	Çamlık Burnu	Çamoluk Tepesi (Çam+oluk=S.T.)	Çevrecik Tepesi
Çobantepe(sı)	Çobantepe(sı)	Çomak Deresi	Çörek Tepesi
Çubuk Deresi	Dağıçı Tepesi (Dağ+içi=B.İ.T)	Dal Tepesi	Damlacık Köprüsü
Damlar Deresi	Değirmen Sırtı	Değirmendere Mevkii [Değirmen+dere(sı)=B.İ.T.]	Değirmenler Mevkii
Delice Mevkii	Delice Sırtı	Demirkaya Tepesi (Demir+kaya=S.T.)	Demirtepe Sırtı (Demir+tepe=S.T.)
Doğancık Tepesi	Doğanlar Deresi	Eğer Sırtı	Eğlence Mevkii
Eğridere Mevkii (Eğri+dere=S.T.)	Erdemli Mevkii	Erenyurt Deresi [Eren+yurt(u)=B.İ.T.]	Erenyurt Sırtı [Eren+yurt(u)=B.İ.T.]
Esencik Deresi	Esencik Mevkii	Esencik Tepesi	Esenyurt Mevkii (Esen+yurt=S.F.G.)
Eski Kale Tepesi (Eski Kale=S.T.)	Gelincik Tepesi	Gökçe Deresi	Gökçe Mevkii
Gözcük Mevkii	Güldibi Mevkii (Gül+dibi=B.İ.T.)	Gültepe(sı)	Gündoğdu Tepesi (Gün+doğdu=İ.+Ç.F.)

³ Tuncer Gülensoy'un "Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü" kitaplarına göre incelenmiştir.

Gün-tepe(si)	Gün-tepe(si)	Gün-tepe Mevkii (Gün+tepe(si)=B.İ.T.)	Güvercin Mevkii
Güzelce Koyu	Horoz Tepesi	İkiztepe Deresi (İkiz+tepe=S.T.)	İncesu Deresi (İnce+su=S.T.)
Kale Deresi	Kapıkaya Burnu (Kapı+kaya=S.T.)	Kapıkaya Tepesi (Kapı+kaya=S.T.)	Karaçal Tepesi (Kara+çal=S.T.)
Karaçavuş Mevkii (Kara+çavuş=S.T.)	Karaçavuş Sırtı (Kara+çavuş=S.T.)	Karaçavuş Tepesi (Kara+çavuş=S.T.)	Karadoğan Deresi (Kara+doğan=S.T.)
Karadoğan Tepesi (Kara+doğan=S.T.)	Kargatepe(si)	Kartal Deresi	Kaval Deresi
Kayabağ Deresi (Kaya+bağ(ı)=B.İ.T.)	Kayabağ Deresi (Kaya+bağ(ı)=B.İ.T.)	Kayabaşı Sırtı (Kaya+başı=B.İ.T.)	Kavacık Deresi
Kayacık Mevkii	Kayacık Tepesi	Kayacık Tepesi	Kayaören Tepesi (Kaya+ören=S.T.)
Keklik Tepesi	Kemik Tepesi	Kemiksırtı	Kesiktaş Tepesi (Kesik+taş=S.T.)
Kesmekaya Mevkii (Kesme+kaya=S.T.)	Kırançık Tepesi	Kocabaş Sırtı (Koca+baş=S.T.)	Kocabaş Tepesi (Koca+baş=S.T.)
Kocayar Deresi (Koca+yar=S.T.)	Kocayar Mevkii (Koca+yar=S.T.)	Koç Deresi	Koç Deresi
Koç Tepesi	Koçbaşı Tepesi (Koç+başı=B.İ.T.)	Kolbaşı Deresi (Kol+başı=B.İ.T.)	Kolbaşı Mevkii (Kol+başı=B.İ.T.)
Kolbaşı Tepesi (Kol+başı=B.İ.T.)	Konacık Mevkii	Konacık Tepesi	Kumbayır Mevkii (Kum+bayır=S.T.)
Kumla Deresi	Kumla Mevkii	Kuş Burnu	Kuşburnu Mevkii (Kuş+burnu=B.İ.T.)
Kuşburnu Sırtı (Kuş+burnu=B.İ.T.)	Kuş Deresi	Kuyucak Deresi	Kuzucuk Mevkii
Meşecik Mevkii	Ocak Tepesi	Oğlak Deresi	Oğlak Tepesi
Olucak Çeşmesi	Olucak Deresi	Ortasırt Mevkii (Orta+sırt=S.T.)	Örmetaş Tepesi (Örme+taş=S.T.)
Özlüce Mevkii	Özlüce Tepesi	Pınarbaşı Çeşmesi (Pınar+başı=B.İ.T.)	Sağlık Mevkii
Sarı kız Mevkii (Sarı+kız=S.T.)	Sarıkum Mevkii (Sarı+kum=S.T.)	Sarıyar Mevkii (Sarı+yar=S.T.)	Serçe Deresi
Sığırcık Deresi	Sığırcık Mevkii	Sığırcık Tepesi	Sivriburun Mevkii (Sivri+burun=S.T.)
Sivrice Deresi	Sivrice Tepesi	Soğucak Mevkii	Soğucak Sırtı
Soğucak Tepesi	Taşlıdere Mevkii (Taşlı+dere=S.T.)	Taşlıdere Mevkii (Taşlı+dere=S.T.)	Tavşan Tepesi
Tavşan Tepesi	Tekçam Tepesi (Tek+çam=S.T.)	Tekecik Mevkii	Toklu Deresi
Tokmak Tepesi	Topçalı Tepesi (Top+çalı=S.T.)	Topkaya Deresi (Top+kaya=S.T.)	Tosun Tepesi
Toygar Mevkii	Toygar Tepesi	Uğur Deresi	Uğur Tepesi
Ulukaya Tepesi (Ulu+kaya=S.T.)	Uysallı Mevkii	Uzunkaya Mevkii (Uzun+kaya=S.T.)	Üçburun Mevkii (Üç+burun=S.T.)
Ümit Tepesi	Yağızlar Mevkii	Yakacık Burnu	Yakacık Mevkii
Yakacık Tepesi	Yaprak Tepesi	Yarkaya Tepesi (Yar+kaya=S.T.)	Yassıburun Mevkii (Yassı+burun=S.T.)
Yassıtepe Sırtı (Yassı+tepe=S.T.)	Yaylıca Deresi	Yaylıca Limanı	Yellice Mevkii

Yellice Tepesi	Yenice Deresi	Yıldız Adası	Yıldız Koyu
Yoncalık Tepesi	Yumak Deresi	Yumak Mevkii	Yuva Tepesi
Zeybekler Limanı	Zeytinlik Mevkii		
TOPLAM			210

Ek 4. Sıfat Tamlamasıyla Kurulan Yer Adları

Açma Tepe	Akdere	Akköprü	Aktepe
Alaca Dere	Aralık Mevki	Arslan Dere	Aygören Tepe (Ay+gör-en=S.F.G.)
Aydınlık Tepe	Ballı Dere	Ballıca Mevki	Bardak Tepe
Baş Dere	Baş Tepe	Beğendik Mevki	Beylik Dere
Boyun Tepe	Bozdere	Bölüklü Mevki	Budaklı Tepe
Çadır Tepe	Çakmak Tepe	Çaltepe	Çamlıca Tepe
Çatal Dere	Çatal Tepe	Çatalca Mevki	Çıgır Mevki
Çiçekli Dere	Çiçekli Mevki	Çörekli Tepe	Çukur Mevki
Çukur Mevki	Dalıca Mevki	Delik Tepe	Dışkapı
Dibek Tepe	Dikenli Dere	Dikenli Mevki	Doğanlı Tepe
Doruk Tepe	Düzce Mevki	Eğri Dere	Eğrice Mevki
Esentepe	Esentepe	Gedikli Mevki	Gölgelik Dere
Gökdere	Gök Dere	Göztepe	Göz Tepe
Gümüştere	Günbatan Tepe (Gün+bat-an=S.F.G.)	Güney Tepe	Güneyce Tepe
Heybeli Tepe	Işıklı Dere	Işıklı Tepe	İkiz Tepe
İnce Burun	İnce Sirt	İncetepe	Kaba Tepe
Kara Burun	Karadere	Kargalı Dere	Kaşık Tepe
Kaşlıca Tepe	Keltepe	Kesme Tepe	Kırmalı Mevki
Kırtepe	Kısıklı Mevki	Kol Tepe	Köklü Tepe
Kumluca Dere	Kumluca Mevki	Kuşlu Mevki	Kuşlu Sirt
Kuşluca Tepe	Kuz Tepe	Küllüce Tepe	Küplüce Mevki
Kütüklü Mevki	Mutlu Dere	Mutlu Tepe	Mutluca Dere
Oluklu Dere	Orta Tepe	Ortaca Mevki	Ortaca Mevki
Otluca Tepe	Ovacık Mevki	Özlü Mevki	Özlüce Dere
Parmak Tepe	Sağrı Tepe	Sekili Mevki	Sesveren Dere (Ses+ver-en=S.F.G.)
Sivri Burun	Sivrice Tepe	Sivrikaya	Söğütlü Dere
Söğütlü Dere	Sürmeli Mevki	Sürmeli Tepe	Sütlüce Mevki
Tabanlı Tepe	Taraklı Mevki	Taşlı Dere	Taşlı Dere
Taşlı Dere	Taşlı Dere	Taşlıca Tepe	Taşlık Sirt
Tekneli Mevki	Tokmaklı Tepe	Top Tepe	Top Tepe
Topluca Sirt	Tüylüce Tepe	Uğrak Dere	Uğrak Sirt
Uğurlu Tepe	Üçevler	Ünlüce Tepe	Üzümlü Mevki
Yağlı Dere	Yalnızadam	Yamuk Dere	Yanık Tepe
Yarımca Tepe	Yarlı Dere	Yassı Tepe	Yayvan Tepe
Yelken Tepe	Yelkesen Tepe (Yel+kes-en=S.F.G.)	Yumruk Tepe	Yumurta Tepe
TOPLAM			140